

שתוף הפעולה האסטרטגי של ארה"ב עם ישראל וירדן

Mr. David Schenker

עמית בכיר

מכון וושינגטון למדיניות המזרח-תיכונית

סקירה כללית

- לארה"ב התחייבויות ארוכות טווח ונרחבות לשת"פ בנושאים הנוגעים ללבת הבטחון

- שתוף פעולה מודיעיני

- הגנה מפני טילים

- לחימה בטרור

- מו"פ

- שת"פ בענייני "בטחון רך" גם הוא תחום חדש של שת"פ בין שתי

הארצות

- בריאות הצבור

- פתרון משבר האקלים

- בטחון סייבר

רקע

- ארה"ב פתחה קשרים אסטרטגיים עם ישראל במשך המלחמה הקרה, כשישראל נתפסה כמגן אזורי בפני הקומוניזם
- ישראל הצדיקה תדמית זו כשהביסה את בעלות בריתה של ברית המועצות ב-4 מלחמות בין 1967 ו-1982
- ההצדקה לשת"פ אסטרטגי זה נמשכה אחרי נפילת בריה"מ.
- לישראל וארה"ב אינטרס משותף נגד הטרור וריזם של האיסלם הקיצוני, נגד אי-היציבות האזורית ובעד צמצום הסכון לסכסוך בין מדינות.
- לישראל וארה"ב ערכים משותפים ביחס לדמוקרטיה, זכויות הנשים, זכויות חברתיות ועוד.
- בעוד ההבדלים ממשיכים להתקיים, ערכם של היחסים הללו, שפעם עמדו בסימן שאלה בממסד בוושינגטון, התקבל שם בסופו של דבר בחוגים רחבים.

שת"פ מודיעיני

- ממשלת ישראל היא מקור-מפתח של מודיעין על פעילות דעא"ש, אך-קאעדה, חזבאללה, וקבוצות טרור אחרות
- השת"פ בין ישראל וארה"ב חוזר אחורה עשורים רבים
- המודיעין הישראלי חשף את נסיונות סאדאם חוסיין לשקם את תכניתו בגרעינית לאחר 1981
- ישראל חשפה את התמיכה הרוסית בתכנית הטילים האיראנית בשנות התשעים
- ישראל חשפה את המתקן הגרעיני הסורי בשנות האלפיים
- ישראל השתלטה על הארכיון הגרעיני האיראני ב-2018
- ככל שארה"ב מתכוונת לפנות לאסיה, עולה ללא הרף חשיבותה של היכלת הישראלית למלא פערי מקורות ומידע למען ארה"ב
- באזור, השת"פ המודיעיני בין ארה"ב וישראל דומה לזה של 'חמש העיניים'

הגנה מפני טילים ושת"פ צבאי

- ארה"ב העניקה יותר מ-7 מיליארד דולר לתמיכה בתכניות הישראליות להגנה מפני טילים וזאת מאז תחלת שנות ה-90

- ארה"ב מקציבה מדי שנה 3.8 מיליארד דולר לישראל במימון צבאי

- תכניות אלה משמשות בסופו של דבר לשפור ובחינה של פלטפורמות ואסטרטגיות נגד טילים אמריקאיות

- ישראל גם היתה חלוצה בטקטיקות נגד טרור ששמשו אחר כך גם את ארה"ב, ויחידות לוחמה אנטי טרור של שתי המדינות מתאמנות יחד באופן סדיר

- העברת טכנולוגיה לגלוי IED גם כן

שתוף פעולה ומו"פ תעשייתי בתחום ההגנה

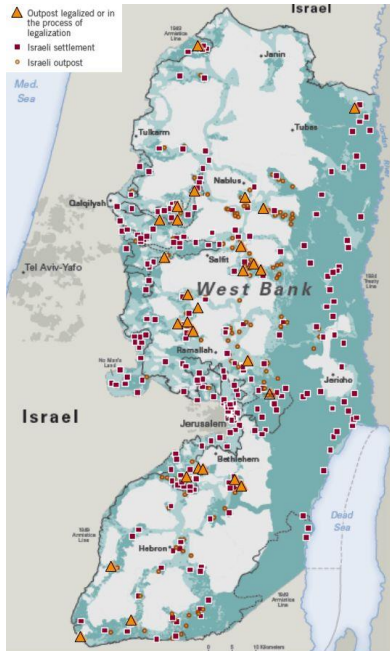
- ישראל היא מקור ראשון במעלה בחשיבותו למכירת ציוד הגנה לארה"ב ובין היתר מל"טים ומזל"טים, מערכות נגד מל"טים ומזל"טים, מערכות ISR ועוד ציוד
- המכירות לארה"ב התקרבו למיליארד וחצי דולר ב-2019
- חברות ישראליות חוברות לשרשרת ההצטיידות כדח לייצר מערכות נשק אמריקאיות
- יותר מששת אלפים טייסי קרב אמריקאים חובשים את הקסדה המשולבת וכוללת מערכת קדוד ומיוצרת ע"י אלביט/קולינס
- ממשלות ישראל וארה"ב ממנו יחד מו"פ לשם טכנולוגיה לבטחון הפנים מאז 2015
- הפרויקטים כוללים מערכות של טכנולוגיה תגובה-ראשונה מתקדמות, טכנולוגיות תשתית קריאעת למתקנים בעלי חשיבות קריטית ומתקני צבור, ומאבק ב-UAS

'בטחון רך' : שטח שת"פ חדש

- בנוסף לשת"פ צבאי ישיר, ישראל וארה"ב משתפות פעולה במגוון תחומים כלכליים בעלי השלכות אסטרטגיות.
- לישראל כלכלה חדשנית ודינאמית, ויש בה מרכזי מו"פ לכ-300 חברות אמריקאיות ובכלל זה גוגל, אפל ומיקרוסופט
- ישראל מובילה בעולם בתחום משק המים, חקלאות בת-קיימא ועוד טכנולוגיות שדואגות לפתרון משבר האקלים
- ישראל וארה"ב משתפות פעולה כלכלית גם בתחומי הבינה המלאכותית, בטחון סייבר, ועוד נושאים בעלי חשיבות אסטרטגית
- ישראל מובילה בתחומי הבינה המלאכותית וה-ML, וחלוצה בטכנולוגיות שתגדרנה מחדש את המלחמה העתידית. היא מספר 1 בעולם בהשקעה לנפש בחברות הזנק בבינה מלאכותית, ומס' 3 בעולם בכל התחומים.

אתגרים ראשונים במעלה : מטרות אסטרטגיות שונות וקטוב פוליטי

- קטוב פוליטי בווינגטון : ישראל כבר אינה נושא מוסכם בין שתי המפלגות
- ישראל היא מדינה הממוקמת ימינה מן המרכז, והמדיניות שלה, בייחוד לגבי הפלסטינים, כוללת רכיבים מעוררי מחלוקת בארה"ב
- לוושינגטון וירושלים נקודות ראות שונות באופן משמעותי כלפי JCPOA
- המרכיב שבאופן פוטנציאלי מעורר את המחלוקת הרבה ביותר ביחס האסטרטגי הדו-צדדי היא סין : ישראל לא הפנימה שארה"ב רואה בסין את האתגר האסטרטגי הגדול ביותר העומד מולה.

- פאלקון, הארפי, נמל חיפה, מרכזי מו"פ
- עמוס ירון 2006
- לישראל אין מנגנון דמוי CIFIUS
- יוסי כהן ב-2021 בבר-אילן

רקע

- מלוכה מתונה פרו-מערבית
- מציעה איסלם מתון ודו-קיום אזורי
- שותפה לשלום עם ישראל
- רואה עין בעין את האיום האזורי
- מעוניינת לעבד עם ארה"ב, ובכלל זה להציב כוחות בחו"ל לצד כוחות אמריקאיים
- יש הסטוריה ארוכה של שת"פ בין GID לבין הסי.אי.איי

סופת המדבר :

- המלך חוסיין שומר על נייטרליות
- תמיכה עממית בעיראק ברחבי הממלכה
- הכלכלה הירדנית תלויה בעיראק
- הכלכלה בנויה לתמיכה בעיראק במלחמת עיראק-איראן
- שוק שבוי של נפט תמורת מזון

הסכם השלום מ-1994 בוואדי עראבה

- הסכם שלום מלא בין ירדן לבין ישראל
- פתח את השער לזרימת הסיוע האמריקאי
- מסיוע כלכלי של 35 מליון דולר ב-1993 ל-700 מליון ב-2014
- ב-2020, מיליארד וחצי דולר, ובכלל זה 425 מליון דולר ב-FMF

• בעת חתימת ההסכם, ירדן קבלה טייסת של F-16 מתוצרת ארה"ב

• הנושא הפלסטיני עדיין מהדהד באוכלוסיה

• ב-2016 נחתמה עסקת גז עם ישראל

• 10 מיליארד דולר בעשר שנים

• 40% מצריכת הגז הכללית של ירדן

המלך עבדאללה

- עולה לכס המלוכה לאחר מות חוסיין ב-1999
- שת"פ אסטרטגי עם ארה"ב
- חידוש הצבא ע"פ המודל האמריקאי
- גידול ב-ESF/FMF לאחר ה-11 בספטמבר 2001.
- תמיכה מצויינת ב-GWOT (עיראק, אפגניסטן, סוריה, KASOTC)
- ירדן מספקת 1776 מומחים צבאיים, שוטרים, וחיילים לכוו
- האו"ם למשימות שמירת השלום
- הרפורמה כפופה לבטחון
- 'בית החירות' מוריד את ירדן מדרגת 'חפשיה חלקית' ל'לא חפשיה'.
- קשר המודיעין עם ישראל שנמצא בחתוליו מתרחב כדי להכיל קשר בין צבא לצבא
- מוכנה לתמוך בהרחבת הצבת כוחות של ארה"ב

סופת המזדבר

- המלך עבדאללה דבר בפומבי נגד המלחמה
- בכל זאת, ספק סיוע צבאי למאמץ האמריקאי
- אזרח ירדני (אבו-מוסא זרקאווי) יסד את AQI
- הצבת כוחות ירדניים בעיראק
- 400000 פליטים באו לירדן
- חבילת סיוע אמריקאית

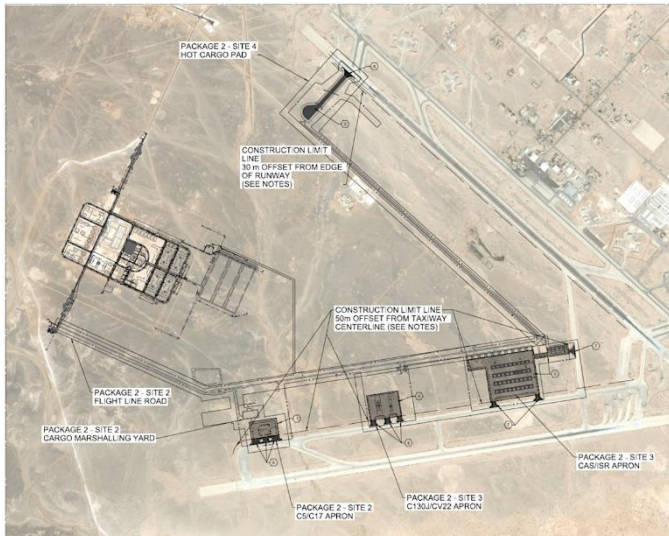

שת"פ אמריקאי עם ירדן

- ב-2018 חתמו ארה"ב וירדן על MOU המחייב את ארה"ב לספק 1.275 מיליארד לשנה בסיוע חוץ.
- 911 מליון ב- 350 ESF, ב-FMF
- ירדן מקבלת את הסיוע האמריקאי השני בגדלו ביחס למספר התושבים
- ארה"ב מוכרת לממלכה ציוד צבאי מתקדם, ובכלל זה מטוסי קרב מסוג F-16
- התמקדות על פעולה משותפת
- ב-2006 ארה"ב הקימה את KASOTC המרכז, שנפתח ב-2009, הוא מתקן אמונים ברמה עולמית המשמש ל-SOF של ארה"ב.
- מתקיימת בה תחרות המלחמה השמתית/SOFEX
- שמשה מרכז פקוד קדמי מרכזי (CF-J) לתיאום המלחמה נגד דאע"ש.
- ירדן הפעילה את ה-JUPTC הממומן ע"י ארה"ב ונוסד ב-2003 כדי לאמן את כוחות המשטרה של עיראק, ואח"כ את המשטרה הפלסטינית.
- ארה"ב מממנת לירדן ציוד להבטחת הגבולות
- ירדן משתתפת מדי שנתיים בתרגילי 'אריה נחוש' דו-צדדיים ורב-צדדיים.

היזמה להקמת בסיס מערבי : מעבר לאופק

- לחשוב מחדש על העמדה הצבאית של ארה"ב במפרץ
- תעדוף NDS של סין ורוסיה
- דאגה לקרבתם של טילי איראן לאחר התקפות הטילים ב-2020
- הצבת כוחות מחדש הרחק מהמפרץ (אל דחפרה, אל-עודידה, PSAB)
- חשיבותה של ירדן תלך ותעלה
- מוופיק א-סאלטי AB

אתגרים ראשונים במעלה בחשיבותם

- מרידה / שחיתות מקומית
- 87000 כדורים נגנבו ממחנה הצבא הבריטי בירדן במהלך תרגיל ב-2016
- קציני מודיעין ירדניים מכרו נשק במליוני דולרים שהיה מיועד לאמוני הסי.אי.איי ללתכנית הצטיידות
- הרובה ששמש לתוקפ ה-JIPTC ב-2015 היה מתוצרת ארה"ב, בהתקפה נהרגו 6 בני אדם ובכלל זה שני עובדי חוזה של ארה"ב
- הרגש העממי אינו בעד ארה"ב
- ב-2014 נשלח מהשבטים מכתב איום על חיילי ארה"ב בשטח ירדן
- ב-2015 היתה התקפץ JIPTC
- בנובמבר 2016 היה קרב יריות בבסיס חה"א אל-ג'עפר
- ב-2021, התנגדות להסכם הקמת בסיס נ"מ
- טרור :
- רצח פולי ב-2002
- ב-2005, אניית הצי האמריקאי Kearsarge
- ביוני 2016, תקיפת רוכבאן
- נושאי ממשל וזכויות האדם

